

УДК 361.11:338.43

Ю.О. Донченко,

*аспірантка, Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
кафедра менеджменту ім. Й.С. Завадського, аспіранта,
вул. Героїв Оборони, 10, м.Київ, 03041
don4eko.y@gmail.com*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Анотація. Сільське господарство – одна з основних галузей народного господарства України, оскільки виробництво продукції харчування є однією з умов життя та розвитку всього населення країни. Ведення підприємництва в сільськогосподарському виробництві забезпечить успіх діяльності при удосконаленні системи управління розвитком сільськогосподарських підприємств у ринкових умовах.

Ключові слова: *управління в сільськогосподарському підприємстві, розвиток різних форм господарювання, розвиток регіонального виробництва, ефективності в сільському господарстві.*

Актуальність дослідження. Необхідність дослідження, розвитку та вдосконалення системи управління в сільськогосподарському підприємстві сприяє швидкому та ефективному впровадженню нових механізмів управління, які відповідають сучасним потребам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати дослідження проблем і перспектив розвитку управління в сільськогосподарському підприємстві знайшли відображення в численних наукових працях вітчизняних вчених: В.П. Горьового, В.К. Збарського, З.С. Варналій, О.В. Сапелкіна, С.Г. Пастушенко, М.М. Ільчука, Л.В. Забурани та багатьох інших. Зокрема розглянуті проблеми українського підприємництва досліджували теоретичні основи та прикладні аспекти становлення і розвиток сільськогосподарського підприємництва, місце і роль різних форм господарювання в провідних галузях народного господарства, загалом досліджено комплекс

проблем, пов'язаних зі становленням і розвитком підприємництва в Україні. Значна увага приділялася державній підтримці сільськогосподарського підприємництва, аналізу соціально-економічних наслідків розвитку підприємництва в Україні, однак не всі проблеми вирішено, є необхідність їх вирішення.

Метою дослідження є визначення та аналіз основних факторів та особливостей економічного управління розвитком сільськогосподарського підприємства в ринкових умовах та шляхів їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження є розвиток управлінської діяльності загалом та специфіка управління аграрним сектором, зокрема процес розробки нового мотиваційного інструментарію для застосування у аграрному виробництві.

Постановка проблеми.

Основні проблеми підприємництва в Україні можна визначити так:

- нерівномірність розвитку різних форм господарювання (укладів) при ослабленні позицій середньорозмірного виробника внаслідок створення для різних за розмірами та соціальним навантаженням економічних суб'єктів формально однакових, але нерівних умов господарювання;

- недостатність нормативно-правових засад та відсутність мотивації до кооперації та розвитку дрібних сільськогосподарських виробників в рамках сільських громад, низька товарність виробництва продукції, ослаблення економічного підґрунтя розвитку сільських громад;

- нестабільні конкурентні позиції вітчизняної сільськогосподарської продукції та продовольства на зовнішньому ринку через незавершені процеси адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності сільськогосподарської сировини та харчових продуктів;

- низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва;

- ризики збільшення виробничих витрат через зростання зношеності техніки, переважання використання застарілих технологій, зростання вартості невідновлювальних природних ресурсів в структурі собівартості;

- значні втрати продукції через недосконалість інфраструктури аграрного ринку, логістики зберігання;

- відсутність мотивації виробників до дотримання агроекологічних вимог виробництва;

- обмежена ємність внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, обумовлена низькою платоспроможністю населення;

- недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, складність у виробленні консолідованої позиції сільськогосподарських товаровиробників у захисті своїх інтересів; [5]

Виклад основного матеріалу.

Усе, що пов'язане із сільськогосподарською галуззю — виробництво, переробка, торгівля, постачання сировини — має величезний потенціал. Молочна промисловість все ще має дуже високі виробничі можливості у сімейних, малих та середніх господарствах, їх кооперативах за рахунок становлення і розвитку регіональних торгових

марок із виробництва усіх видів сирів, інших молочних продуктів підвищеної доданої вартості. Зерна може вироблятися більше, ніж нинішнє виробництво зернових у середніх господарствах та у кооперативах за рахунок покращення можливостей для цих учасників в організованому ринку. М'ясне скотарство, свинарство, козівництво, вівчарство, кролівництво, бджільництво, індиківництво за рахунок мотивації сімейних, малих та середніх господарств і їх кооперативів. Нині серйозною проблемою для дрібних селянських господарств є доступність кредитів. Лише деякі банки готові кредитувати дрібних фермерів. Ця ситуація, на жаль, є патовою в Україні і призводить до зниження малого агробізнесу. Поряд з цим Міністерство аграрної політики і продовольства України почало приділяти увагу розвитку дрібних фермерських господарств. У минулому підтримка надавалася великому агропромислому виробництву, але зараз відбувається зміна пріоритетів[4].

Факторами довготривалої стійкості розвитку аграрного сектора економіки за економічними та соціальними показниками є, зокрема, господарсько-організаційна та галузева структура. Інші 43 відсотки валової продукції сільського господарства виробляється громадянами, на земельних ділянках особистого селянського господарства. Як правило, це не експортно орієнтована продукція, логістика зберігання якої є недостатньою та виробництво якої вимагає значних трудових затрат: фрукти та ягоди – 80,9 відсотка, картопля – 97,8 відсотка, овочі – 86,1 відсотка, молоко – 74,9 відсотка виробництва відповідного продукту.

За даними Держстату, на кінець 2016 року кількість діючих фермерських господарств становила 33682 одиниці, або понад 70 відсотків загальної кількості економічно активних сільськогосподарських підприємств.

За даними Держгеокадастру, середня площа сільськогосподарських угідь, які обробляються фермерським господарством, становить 78 гектарів.

Із загальної кількості діючих фермерських господарств 75 відсотків мають в обробітку земельні ділянки площею до 100 гектарів.

За останні 10 років кількість фермерських господарств, які мають в обробітку на правах власності та користування земельні ділянки загальною площею не більше 100 гектарів, скоротилася більш ніж на 20 відсотків.

Більшість фермерських господарств, які мають в обробітку невеликі площі, потребують підтримки, тому Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 рр. від 13 вересня 2017 року спрямована тільки на підтримку фермерських господарств, які мають в обробітку на правах власності та користування (з урахуванням корпоративних прав) земельні ділянки загальною площею не більше 100 гектарів.[3]

Кількість зареєстрованих виробничих кооперативів у 2010-2016 роках постійно знижувалась, невеликою була й кількість обслуговуючих кооперативів, хоча й мала позитивну динаміку (рис. 1).

Рис.1. Динаміка кількості виробничих та обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів у 2010 – 2016 роках

Джерело: Систематизовано за даними Державної служби статистики.

Висновки. В Україні існуючі організаційно-економічні та правові умови не сприяють розвитку кооперативного руху на селі. Водночас об'єднання селян у кооперативи сприятиме ефективній реалізації ресурсного потенціалу сільського господарства при збереженні робочих місць, соціальному розвитку сільських територій.[2,с.126]

Таким чином, щоб мале та середнє підприємництво розвивалося і забезпечувало сталий розвиток, Україна потребує не розпродажу своїх воістину безцінних земель, а конкретних дій, спрямованих на підвищення ефективності сільського господарства в цілому, зокрема: розвиток відповідної інфраструктури, проведення досліджень і розробок, організація системи навчання фермерів, поліпшення виробництва, а також розробка державної політики, яка стимулюватиме подальший розвиток фермерства, сільськогосподарських кооперацій, дрібного та середнього підприємництва на селі.

Список використаної літератури

1. **Агробізнес України-2014** [Електронний ресурс]//Інфографічний довідник: [сайт]. – Режим доступу:<http://agrex.gov.ua/wp-content/uploads/Infografika-silskogo-gospodarstva-Ukrayini-vid-BakerTilly-ta->
2. **Державне регулювання розвитку аграрного підприємництва в Україні** [монографія]: за ред. професора В. П. Горьового.– К.:НУБіП України, 2017.– 240 с.
3. **Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки** – [Електронний ресурс]//[сайт]-Режим доступу :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8>.

4. **Перспективи** розвитку аграрної галузі в світі та Україні: через загрози до нових можливостей-2016 [Електронний ресурс]//[сайт] -Режим доступу : <http://www.global-analityk.com>.

5. **Стратегія** розвитку аграрного сектора економіки України на період до 2020 року – 2013 [Електронний ресурс]//[сайт] -Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/apk>.

Библиографический список

1. **Агробизнес** Украины – 2014 [Электронный ресурс] // Инфографический справочник: [сайт]. – Режим доступа: <http://agrex.gov.ua/wp-content/uploads/Infografika-silskogo-gospodarstva-Ukrayini-vid-BakerTilly-ta->

2. **Государственное** регулирование развития аграрного предпринимательства в Украине [монография]: под ред. профессора В. П. Горьового.- К.: НУБиП Украины, 2017.- 240 с.

3. **Концепция** развития фермерских хозяйств и сельскохозяйственной кооперации на 2018-2020 годы – [Электронный ресурс] // [сайт] Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8>.

4. **Перспективы** развития аграрной отрасли в мире и Украине: за угрозы к новым возможностям -2016 [Электронный ресурс] // [сайт] Режим доступа: <http://www.global-analityk.com>.

5. **Стратегия** развития аграрного сектора экономики Украины на период до 2020 года – 2013 [Электронный ресурс] // [сайт] Режим доступа: <http://minagro.gov.ua/apk>.

Bibliographic list:

1. **Agrobusiness** of Ukraine – 2014 [Electronic resource] // Inforgraphic guide: [site]. – Resume mode: <http://agrex.gov.ua/wp-content/uploads/Infografika-silskogo-gospodarstva-Ukrayini-vid-BakerTilly-ta->

2. **State** regulation of the development of agrarian entrepreneurship in Ukraine [monograph]: ed. professor V.P. Goriov.- K.: NUBiP of Ukraine, 2017.- 240 p.

3. **Concept** of the development of farms and agricultural cooperatives for 2018-2020 – [Electronic resource] // [site] – Resume mode: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8>

4. **Prospects** for the development of the agrarian industry in the world and Ukraine: threats to new opportunities -2016 [Electronic resource] // [site] – Resume mode: <http://www.global-analityk.com>

5. **Strategy** for the development of the agrarian sector of the Ukrainian economy for the period up to 2020 – 2013 [Electronic resource] // [site] – Resume mode: <http://minagro.gov.ua/apk>

Юлия Александровна Донченко,
аспирантка, Национальный университет биоресурсов и природопользования
Украины, кафедра менеджмента им. И.С. Завадского, аспиранта,
ул. Героев Оборона, 10, г.Киев, 03041
don4eko.y@gmail.com

Современное состояние и проблемы управления развитием сельскохозяйственного предпринимательства в Украине

Аннотация. Сельское хозяйство – одна из основных отраслей народного хозяйства Украины, поскольку производство продукции питания является одним из условий жизни и развития всего населения страны. Ведение предпринимательства в сельскохозяйственном производстве обеспечит успех деятельности при совершенствовании системы управления развитием сельскохозяйственных предприятий в рыночных условиях.

Ключевые слова: *управление в сельскохозяйственном предпринимательстве, развитие различных форм хозяйствования, развитие регионального производства, эффективности в сельском хозяйстве.*

Yulia Donchenko,
postgraduate student
National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine,
Department of Management named after Y.S. Zavadskyi, of
postgraduate student,
street Heroes of Defense, 10, sity Kyiv, 03041
don4eko.y@gmail.com

Current state and problems of management of development of agricultural entrepreneurship in Ukraine

Annotation: Agriculture is one of the main sectors of the national economy of Ukraine, because the production of food products is one of the conditions of life and development of the entire population of the country. Keeping entrepreneurship in agricultural production will ensure the success of activities with improved management systems for the development of agricultural enterprises in market conditions.

Key words: *management in agricultural entrepreneurship, development of various forms of management, development of regional production, efficiency in agriculture.*